

**राज्यस्तरीय माजी मालगुजारी तलावांची दुरुस्ती करुन सिंचन
प्रणाली सुरळीत करण्यासाठी कार्यक्रम सुचविणे यासाठी
समिती नेमण्याबाबत**

महाराष्ट्र शासन,
जलसंपदा विभाग,
शासन निर्णय क्र.मा. मा. तलाव २००७/(७४१/०७)/सिंच्य(कामे)
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक :- १२ डिसेंबर, २००७

प्रस्तावना :-

पूर्व विदर्भात विशिष्ट भौगोलिक परिस्थितीमुळे खरीपामध्ये भाताचे पिक घेतात. सप्टेंबर, ऑक्टोबर मध्ये पाऊस झाला नाही तर या पिकांस ताण पडून उत्पनात घट होते. ही परिस्थिती उदभवू नये म्हणून सुमारे ३००/३५० वर्षांपूर्वी शेतक-यांनी व कोहळी समाजातील लोकांनी खाजगीरित्या मालगुजारी तलावांची बांधणी केली. निर्मितीनंतर या तलावांचे सिंचन व्यवस्थापन शेतकरी स्वतः पहात असत. असे तलाव चंद्रपूर, भंडारा, गडचिरोली, नागपूर या जिल्ह्यात असून त्यांची संख्या ७३०० च्या आसपास आहे. त्यापासून १ लाख १३ हजार हेक्टरच्या वर सिंचन होते. मराठवाड्यातील नांदेड जिल्ह्यातही जिल्हापरिषदेच्या स्वामित्वाखाली असे १०६ तलाव आहेत. या तलावांचे लाभक्षेत्र सर्वसाधारणपणे एका गावापुरते मर्यादीत असे.

आज तलावांचे सिंचन व्यवस्थापन १०० हे. पर्यंत, १०० ते २५० हेक्टर पर्यंत व २५० हेक्टरच्या वर या वर्गीकरणानुसार अनुक्रमे जिल्हापरिषदा, स्थानिक स्तर व जलसंपदा विभाग यांच्याकडे आहे. यापैकी राज्यस्तरीय तलावांची दुरुस्ती करुन सिंचन प्रणाली सुरळीत करण्यासाठी कार्यक्रम सुचविणे यासाठी समिती नेमण्याबाबत शासनाच्या विचाराधीन होते.

शासन निर्णय :-

राज्यस्तरीय माजी मालगुजारी तलावांची दुरुस्ती करुन सिंचन प्रणाली सुरळीत करण्यासाठी कार्यक्रम सुचविणे यासाठी समिती नियुक्त करण्यात येत आहे.

समितीची कार्यकक्षा :-

- १) राज्यातील चंद्रपूर, भंडारा, गडचिरोली, गोंदिया व नागपूर जिल्ह्यातील राज्यस्तरीय माजी मालगुजारी तलावांच्या स्थळी पुरेशी पाणी उपलब्धता आहे काय याची खातरजमा करणे
- २) या तलावांची सिंचन प्रणाली सुरळीत होण्यासाठी नेमक्या कोणत्या दुरुस्त्या करणे आवश्यक आहे या बद्दल निश्चिती करणे

- ३) अशा दुरुस्त्या केल्यानंतर त्यापासून कोणते लाभ (सिंचन क्षमतेची पुनर्स्थापना, पाणी साठयामध्ये वाढ इ.) होणार आहेत याची मीमांसा करणे
- ४) दुरुस्तीच्या खर्चाचे मापदंड सुचविणे

समितीची रचना :-

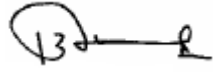
- १) श्री.रा.ब.शुक्ला --- मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जलसंपत्ती विकास केंद्र, औरंगाबाद .... अध्यक्ष
- २) श्री.अ.मा.अंबाडेकर --- अ. अ. व प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, नागपूर ... सदस्य
- ३) श्री.र.ना.ठाकरे -----अधीक्षक अभियंता, चंद्रपूर पाटबंधारे प्रकल्प मंडळ,चंद्रपूर .....सदस्य
- ४) श्री.व्ही.बी.मेंढे --- कार्यकारी अभियंता, लघु पाटबंधारे विभाग, भंडारा----- सदस्य सचिव

समितीचा कार्यकाल :-

समितीचा कार्यकाल एक महिना राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करण्यात आलेला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७१२१२१३५१४०००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(दि. मा. सोनवलकर)
शासनाचे उप सचिव

प्रत,

- मा. राज्यपाल यांचे सचिवालय, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
- मा. सभापती/अध्यक्ष, विधानसभा/विधान परिषद, विधानभवन, मुंबई (२ प्रती)
- मा. विरोधीपक्ष नेते, विधानसभा/विधान परिषद, विधानभवन, मुंबई (२ प्रती)
- मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
- प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- सचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- स्वीय सहायक, सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- स्वीय सहायक, सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- महासंचालक, माहिती व जलसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (२ प्रती)
- ग्रंथालय, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई (२ प्रती)

मुख्य अभियंता, ल.पा.(स्था.स्तर) येरवडा,पुणे

स्वीय सहायक, मुख्य अभियंता (पा) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

श्री.रा.ब.शुक्ला, मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जलसंपत्ती विकास केंद्र, औरंगाबाद

श्री.अ.मा.अंबाडेकर, अधीक्षक अभियंता व प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, नागपूर

श्री.र.ना.ठाकरे, अधीक्षक अभियंता, चंद्रपूर पाटबंधारे प्रकल्प मंडळ,चंद्रपूर

श्री.व्ही.बी.मेंढे, कार्यकारी अभियंता, लघु पाटबंधारे विभाग, भंडारा

सिंव्य(कामे) संग्रहार्थ.